

TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI
VE EŞİTLİK KURUMU

DOĞUBAYAZIT T TİPİ KAPALI CEZA İNFAZ KURUMU ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/03

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 04.01.2022 tarih ve 2022/05 sayılı kararında oy birliği ile kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	ii
A. GİRİŞ	3
B. GENEL BİLGİLER	4
B.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
B.1.1. Kurumun Fiziksel Koşulları.....	4
B.1.2. Kurum Personeli	5
B.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER	5
C. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	6
C.1. FİZİKSEL KOŞULLAR	7
C.1.1. Kurum Kapasitesi, Geçici Koğuş ve Yumuşak Odalar.....	7
C.1.2. Isınma, Havalandırma ve Aydınlatma	7
C.1.3. Suya Erişim.....	8
C.1.4. Hijyen Koşulları.....	8
C.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER....	9
C.2.1. Yönetim, Personel ve Tutumu	9
C.2.2. Güvenlik, Kamera ve Yangın Söndürme Sistemi	11
C.2.3. Dış Dünya ile İletişim ve Açık Havadan Faydalanma.....	11
C.2.4. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler	13
C.2.5. Sağlık ve Beslenme.....	15
C.2.5.1. Sağlık Hizmetleri	15
C.2.5.2. Beslenme.....	18
D.DEĞERLENDİRME	19
E. TAVSİYELER	19
<i>Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler</i>	19
<i>Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler</i>	22

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
CAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi
COVID-19	: Yeni Koronavirüs Hastalığı
CPT	: Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
OPCAT	: İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
SEGBİS	: Ses ve Görüntülü Bilişim Sistemi
TİHEK	: Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
UÖM	: Ulusal Önleme Mekanizması
UYAP	: Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi

A. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK); 20.04.2016 tarih ve 29690 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT’in 1’inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun’un 2/1-k bendine göre UÖM: *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun’un 9/1-j bendinde, Kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarına ziyaret gerçekleştirmek TİHEK’in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Kapalı ceza infaz kurumları; iç ve dış güvenlik görevlileri bulunan, firara karşı teknik, mekanik, elektronik veya fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasın olanaklı bulunduğu, yeterli düzeyde güvenlik sağlanmış ve hükümlünün gereksinimine göre bireysel, grup hâlinde veya toplu olarak iyileştirme yöntemlerinin uygulanabileceği tesislerdir.¹
6. Yukarıda anılan çerçevede, Doğubayazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 12.08.2021 tarihinde bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde... ve Ağrı Valiliği tarafından

¹ 5275 sayılı Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun, madde 8.

görevlendirilen... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 salgını nedeniyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.

7. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu’nun 09.02.2021 tarih ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı Karar uyarınca Doğubayazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 12.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini içermektedir.

B. GENEL BİLGİLER

B.1. KURUM HAKKINDA GENEL BİLGİLER

B.1.1. Kurumun Fiziksel Koşulları

8. T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları büyük kentlerdeki eski ceza infaz kurumlarının yerlerine ya da kapasite yetersizliğine çözüm amacıyla inşa edilen veya edilecek olan uluslararası standartlara uygun, kapalı ceza infaz kurumlarıdır. Tutuklu ve hükümlülerin barınma, sağlık, eğitim ve her türlü iyileştirme taleplerine cevap verecek yeterli fizikî alana sahip bu kurumlarda ilave olarak, sportif ve kültürel hizmetlerin sunulacağı mekânlar da mevcuttur.
9. Doğubayazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu², Ağrı ili sınırları içerisinde Gürbulak yolu üzerinde inşa edilerek 2019 yılı Ocak ayında hizmete açılmıştır. Kurum ve eklentileri 63.000 m² alan üzerine kurulmuştur. Kurum kapasitesi 400 kişidir.
10. Kurumda 29 adet çoklu, 18 adet tekli ve 1 adet geçici koğuş bulunmaktadır. Çoklu koğuşlar 92 m² yaşam alanı ve 38 m² havalandırma alanına sahiptir. Tekli koğuşlar ise 10 m² yaşam alanı ve 75 m² havalandırma alanına sahiptir.
11. Kurumda 2 adet kadın koğuşu bulunmaktadır.
12. Kurumda bulunan mahpusların³ toplam yaşam alanı 3770 m² dir. Kişi başına 9,4 m² yaşam alanı düşmektedir.
13. Koğuş kapasitesinin en fazla 18 kişi olduğu belirtilmiştir.
14. Kurumda 2 adet yumuşak oda bulunmaktadır.
15. Kuruma gelen ziyaretçiler duyarlı kapıdan geçirildikten sonra elle fiziki aramaya tabi tutulmaktadır. Eşya giriş-çıkışlarının kontrolü ve ceza infaz kurumlarından içeri girmesi

² Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilebilecektir.

³ Bu raporda kullanılan “mahpus” sözcüğü, ceza infaz kurumlarında özgürlüğünden mahrum bırakılan tutuklu, hükümlü ve hüküm özlüleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

yasak olan eşyaların engellenmesi için bina girişinde duyarlı kapı ve X-Ray cihazı bulunmaktadır.

16. Bir güvenlik önlemi olarak Kurum binası içerisindeki birimlere giriş yapabilmek için Kurum Müdürü de dâhil olmak üzere Kuruma gelen herkesin kayıt olması gereken göz tanıma sisteminin mevcut olduğu görülmüştür.

B.1.2. Kurum Personeli

17. Kurumda 1 Kurum Müdürü, 2 Kurum 2. Müdürü, 1 İdare Memuru, 1 Psikolog, 131 İnfaz Koruma Memuru, 5 Kâtip, 3 Sağlık Memuru, 1 Bilgisayar İşletmeni, 3 Aşçı, 2 Kaloriferci, 6 Teknisyen, 6 Şoför, 1 Memur, 1 Öğretmen ve 1 Diş Doktoru olmak üzere toplam 165 personel görev yapmaktadır.
18. Kurum idaresi tarafından 30 erkek ve 10 kadın infaz koruma memuruna ihtiyaç duyulduğu ifade edilmiştir.
19. Ceza infaz kurumu 7/24 çalışma esasına göre faaliyetlerini yürütmektedir. Özel durumlar haricinde Kurum personeli 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda belirtilen hususlar çerçevesinde haftalık 40 saati geçmeyecek şekilde görev yapmaktadır. Haftalık çalışma saati 40 saati aşan personele ayrıca “fazla çalışma izni” verilmektedir.

B.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

20. Kurumda 237’si hükümlü, 143’ü tutuklu olmak üzere 380 mahpus bulunmaktadır. Bunlardan 21’i COVID-19 nedeniyle izinlidir.⁴ Ziyaret anında 1 kişinin mahkeme

⁴ COVID-19 nedeniyle mahpuslara izin verilmesi işlemi 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun Geçici 9’uncu maddesinin 5 ve 6 numaralı bentlerine dayanmaktadır 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun Geçici 9’uncu maddesinin 5 ve 6 numaralı bentleri şu şekildedir; “(5) Covid-19 salgın hastalığının ülkemizde görülmüş olması sebebiyle, açık ceza infaz kurumlarında bulunanlar ile kapalı ceza infaz kurumunda bulunup da açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya hak kazanan hükümlüler, 105/A maddesi kapsamında denetimli serbestlik tedbiri uygulanarak cezasının infazına karar verilen hükümlüler ve 106 ncı madde veya diğer kanunlar uyarınca denetimli serbestlik tedbirinden yararlanan hükümlüler, 31/5/2020 tarihine kadar izinli sayılır. Salgının devam etmesi hâlinde bu süre, Sağlık Bakanlığının önerisi üzerine Adalet Bakanlığı tarafından her defasında iki ayı geçmemek üzere dokuz kez uzatılabilir. Bu fıkra uyarınca izinli sayılanlar hakkında 95 ve 97 nci madde hükümleri uygulanır.

(6) Türk Ceza Kanununun İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlar, Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlar ve örgüt faaliyeti kapsamında işlenen suçlar hariç olmak üzere, toplam hapis cezası on yıldan az olanlar bir ayını, on yıl ve daha fazla olanlar ise üç ayını kapalı ceza infaz kurumunda geçirmiş olan iyi hâlli hükümlülerden ilgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına ayrılmalarına bir yıl veya daha az süre kalanlar, talepleri hâlinde açık ceza infaz kurumlarına gönderilebilirler. Bu hükümlüler, açık ceza infaz kurumlarında barındırılır. İlgili mevzuat uyarınca açık ceza infaz kurumlarına ayrılmaya, beşinci fıkrada belirtilen süreler içinde hak kazandıkları takdirde beşinci fıkra uyarınca izinli sayılırlar. Beşinci fıkrada belirtilen sürenin tamamlanmasından sonra ise açık ceza infaz kurumlarına

nedeniyle Kurum dışında olduğu belirtilmiştir. Ziyaret tarihinde fiilen mevcut olan kişi sayısı 358'dir.

21. Birinde 5, diğerinde 6 kişi olmak üzere kadın koğuşlarında bulunan toplam mahpus sayısı 11, engelli mahpus sayısı ise 1'dir.
22. Kurumda, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş 2 mahpus bulunmaktadır.
23. Kurumda çocuk mahpus ya da annesinin yanında kalan çocuk bulunmamaktadır.
24. Kurumda İran ve Afganistan gibi yabancı uyruklu mahpusların da bulunduğu, terör ve örgütlü suçlardan mahkûm olan mahpus sayısının ise düşük olduğu görülmüştür.

C. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

25. Doğubayazıt T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna girişte heyet üyelerinin ateş ölçümü ve aramaları yapılmıştır. Akabinde göz okuma sistemine kayıt işlemi yapılarak ziyarete Kurum İdaresiyle yapılan görüşmeyle başlanmış, ardından Heyet tarafından Kurum İdaresinin müdahalesi olmaksızın günlük sayım listesinden belirlenen mahpuslar ile COVID-19 nedeniyle koğuşlara girilmeksizin eğitim sınıflarında, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek görüşülmüştür.
26. Yalnızca bir ziyaret heyeti üyesi, az sayıda mahpus bulunan kadın koğuşlarına sosyal mesafe kurallarına riayet ederek girip özel görüşme gerçekleştirmiştir. Ayrıca içerisinde çocuk mahpusun bulunmadığı geçici çocuk koğuşuna girilerek incelemelerde bulunulmuştur.
27. Ziyaret kapsamında; Aile Görüşme Odası, Avukat Görüşme Odaları, Kapalı Görüş Odaları, Açık Görüş Alanları, Yumuşak Odalar, Geçici Çocuk Koğuşu, Kapalı Spor Salonu, Atölyeler, Derslikler, Öğretmen Odaları, Kütüphane, Sağlık Birimi, Yemekhane gibi alanlar incelenmiş, son olarak Kurum İdaresi ile tekrar bir araya gelmiş mahpusların talep ve şikâyetleri ile heyetin ilk gözlem ve tespitleri aktararak ziyaret sonlandırılmıştır.
28. Kuruma son 5 yıl içerisinde başkaca ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşlar (TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi vd.) tarafından herhangi bir ziyaret yapılmadığı bilgisi verilmiştir.

ayrılmaya hak kazanıp kazanmadıklarına bakılmaksızın, 95 inci maddede düzenlenen izin hakkından yararlanırlar. Bu fıkra hükmü 30/11/2021 tarihine kadar uygulanır."

C.1. FİZİKSEL KOŞULLAR

C.1.1. Kurum Kapasitesi, Geçici Koğuş ve Yumuşak Odalar

29. Kurumda 29 adet çoklu, 18 adet tekli koğuş bulunmaktadır. Toplam kapasitesi 400 kişi olan Kurumda ziyaret tarihinde fiilen 358 mahpus tutulmaktadır. Kişi başına 9.4 m² yaşam alanı düştüğü de göz önünde bulundurulursa koğuşlarda Kurum kapasitesinin aşılmadığı tespit edilmiştir. Bu nedenle kalabalıklaşma ve kalabalıklaşma sonucu ortaya çıkan sorunlarla karşılaşılmamıştır.
30. Kurumda toplamda 393 yatak bulunmakta olup her koğuşta ortalama 14 yatak mevcuttur.
31. Çocuk mahpusun bulunmadığı Kurumda bir adet geçici çocuk koğuşunun olduğu belirtilmiştir. Heyetimiz tarafından incelenen koğuşun 2 kat, 2 lavabo, 1 tuvalet ve 1 banyodan oluştuğu, üst katta aydınlatma lambasının bulunmadığı alt katta ise yeterli aydınlatma lambasının olmadığı görülmüştür. Yine alt katta bulunan prizlerin nizami şekilde monte edilmediği, televizyon kablolarının açıkta bırakıldığı, duvar boyalarının döküldüğü, temizliğe ihtiyacı olduğu görülmüştür. İdare geçici koğuşlarda çocukların sadece 2 gün tutulduğunu ve başka ceza infaz kurumlarına sevk işleminin gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. Koğuşta yatmak için ranza bulunmamaktadır. Mahpusların alt katta yerde bulunan nevresimsiz yatakta uydukları anlaşılmıştır.
32. Ziyaret esnasında, yumuşak odalar görülmüş ardından da yumuşak oda defteri incelenmiştir. Defter incelendiğinde, odaların en son 1 yıl önce kullanıldığı, ziyaret tarihine kadar toplamda 3 kez kullanıldığı görülmüştür. Oda defterinin usulüne uygun tutulduğu, mahpusların giriş ve çıkış işlemleri öncesi ve sonrasında sağlık kontrollerinin yapıldığı ve odada en fazla 2 saat tutuldukları anlaşılmıştır. Ziyaret edilen odalarda ise, tuvalet için sadece delik bulunduğu, ihtiyaç halinde içeriden düğmeye basılınca koridordaki panodan görülebilen bir sistemin kurulu olduğu, odalarda 2 adet kamerayla kayıt yapıldığı görülmüştür. Yumuşak odalarda bulunan cam pencere ile aydınlatma için kullanılan floresan lambanın mahpusun kırabileceği şekilde olduğu görülmüştür.

C.1.2. Isınma, Havalandırma ve Aydınlatma

33. Kurumda ısınma, merkezi kalorifer sistemi ile sağlanmaktadır. Yakıt türü olarak doğalgaz kullanılmaktadır. Görüşme yapılan mahpuslar ısınma konusunda herhangi bir şikâyette bulunmamışlardır.

34. Mahpuslara kişi başı bir adet battaniye, nevresim takımı ve bir adet yastık verildiği, kışın hava koşulları göz önüne alınarak gerekli görülürse ikinci battaniyenin dağıtıldığı ifade edilmiştir.
35. Kurumda mahpusların havalandırma ihtiyacı güneşin doğuşuyla havalandırma kapılarının açılması suretiyle sağlanmaktadır. Bu kapıların açılıp kapatılmalarının, sayım saatlerine ve mevsim şartlarına göre uzatılıp kısaltılabildiği ifade edilmiştir. Görüşme yapılan mahpuslar havalandırmanın 12 saat açık olduğunu, herhangi bir sorun yaşamadıklarını ifade etmişlerdir. Ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olan mahpusların açık havadan yararlanma süresi ise mevzuat gereğince günlük 1 saattir.
36. Görüşme yapılan mahpuslar koğuşlarda kişi başı 15-20 TL arasında elektrik ücreti ödediklerini, bu rakamın bazı koğuşlarda artabildiğini ifade etmişlerdir.

C.1.3. Suya Erişim

37. Kurumda 24 saat temiz suya erişim imkânı vardır. Şehir şebekesinden kaynaklı su kesintilerinde Kuruma ait su depolarından kesintisiz 500 ton temiz su ihtiyacı sağlanmaktadır.
38. Sıcak su 24 saat boyunca kişi başına 50 litre olacak şekilde otomasyon sistemiyle koğuşlara verilmektedir.
39. İçme suyu ihtiyacı ayrıca kantinden hazır olarak satın alınmak suretiyle karşılanabilmektedir.
40. Görüşme yapılan mahpuslar temiz ve sıcak suya erişim konusunda herhangi bir problemle karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir.

C.1.4. Hijyen Koşulları

41. Kurumun koğuşlar dışındaki genel hijyeni infaz koruma memurlarının gözetiminde işçi koğuşundan görevlendirilen temizlikten sorumlu mahpuslar tarafından yapılmaktadır. Koğuş içi temizlik ise koğuştaki mahpuslar tarafından yapılmakta ve belirli periyotlar halinde güvenlik ve gözetim servisi tarafından denetlenmektedir. Heyetçe koğuş dışı alanların temiz olduğu görülmüş, görüşme yapılan mahpuslardan da bu konuda herhangi bir şikâyet alınmamıştır.
42. İdare, koğuş içi alanların temizliği için mahpuslara 15 günde bir koğuşlardaki kişi sayısı göz önüne alınarak sıvı el sabunu verildiğini belirtmiştir.

43. Bunun dışında ihtiyaç duyulan temizlik malzemeleri mahpuslar tarafından kantinden de satın alınabilmektedir.
44. COVID-19 tedbirleri kapsamında maske ve mesafe kurallarına riayet edilerek bilgilendirici broşürlerin dağıtıldığı İdare tarafından ifade edilmiştir.
45. Kurumda bulunan her koğuştta banyo ve tuvalet bulunmaktadır. Ancak engelli tuvaleti bulunmamaktadır.
46. Sadece çarşaf ve nevresimlerin yıkandığı Kurumda, mahpuslar çamaşırılarını kendi koğuşlarında yıkamaktadır. Görüşme yapılan mahpuslar Kurumdaki çamaşırhanede şahsi kıyafetlerinin de yıkanmasını talep etmişlerdir.

C.2. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLERE DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

C.2.1. Yönetim, Personel ve Tutumu

47. Kurumda görev yapan personelin tamamının meslek içi eğitime tabi tutulduğu, ayrıca eğitim merkezlerince uyum eğitimleri düzenlendiği, Kurum personelinin de söz konusu eğitimlere katıldığı, son 1 yıl içerisinde alınan eğitimlerin “İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi, Vardiya Personeli Eğitimi, Personel Destek Eğitimi, Emanet Para Birimi Eğitimi, Emanet Eşya Birimi Eğitimi, Telefonla Görüşürme Birimi Eğitimi, Hükümlü Disiplin İşlemleri Eğitimi, Mahkûm Kabul Birimi Eğitimi, Firar ve Firar Girişimlerini Önleme Eğitimi, İnfaz Koruma ve Baş Memurluğu Eğitimi, İyi Hal Uygulamaları Eğitimi, Uygulama Standartları Eğitimi, Ceza Tehiri, Bulaşıcı Hastalıklar ve Sağlık Uygulamaları Eğitimi, Hitap Açık Süre İşlemleri Uyarı Veri Giriş Eğitimi, Kütüphane Yayın İşlemleri Eğitimi, Teknik Servis Mesleki Gelişim Eğitimi, Program Geliştirme Çalıştayı, Mutemetlik İşlemleri Eğitimi” olduğu belirtilmiştir.
48. Adalet Bakanlığı hizmet içi eğitimlerini COVID-19 nedeni ile çevrimiçi olarak düzenlemektedir.
49. Kurum personeli insan haklarının korunması ve geliştirilmesi ile işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin herhangi bir eğitim almamıştır.
50. İdare, Kurum personelinin hassas gruplara yaklaşım konusunda yeterli donanım ve bilgiye sahip olduğunu belirterek hasta, yaşlı, kadın, hamile, engelli veya diğer hassas gruplara mensup mahpusların özel ihtiyaçlarının dikkate alındığını, yönetmelikler ve kanunlar doğrultusunda özel ihtiyaçlarının titizlikle karşılandığını ifade etmiştir.

51. Yapılan görüşmelerde erkek mahpuslar, Kurum personelinin kendilerine yaklaşımından ve davranışlarından genel olarak memnun olduklarını, şikâyetlerinin olmadığını belirtmişlerdir.
52. Görüşme yapılan kadın mahpuslar herhangi bir işkence veya kötü muamele iddiasında bulunmamışlar, Kurum personelinden genel olarak memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Yabancı uyruklu kadın mahpuslar ise kendi ülkelerine dönmek istediklerini beyan etmişlerdir. Kurum idaresi yabancı uyruklu kadın mahpusların taleplerine ilişkin sürecin devam ettiğini ifade etmiştir.
53. Kurum içindeki oda ve koğuş yerleştirmeleri suç türü ve suç gruplarına göre yapılmaktadır. İdare aynı zamanda akrabalık ilişkilerini de gözettiğini ifade etmiştir.
54. Kurumdaki çalışma sistemi COVID-19 salgını sürecinde izolasyon, evde izolasyon, esnek çalışma vb. nedenlerle sürekli değiştiğinden fiilen çalışan personel sayısının yeterliliğine göre tutuklu ve hükümlülerle teması olan personel sayısı sürekli olarak değişiklik arz etmektedir. Kurumda görev yapan tüm personelin unvan fark etmeksizin infaz rejiminin yerine getirilmesinde aldıkları eğitimler ve iş tecrübeleri doğrultusunda özen gösterilmesi gereken tüm hususlara titizlikle riayet ettikleri idarece ifade edilmiştir.
55. Mahpuslar dilekçe vermek suretiyle veya sözlü olarak Kurum idaresine veya İnfaz Hâkimliğine şikâyetlerini iletebilmektedir.
56. Mahpuslar tarafından yazılan dilekçeler hafta içi sabah sayımı esnasında vardiya personeli tarafından toplanmaktadır. Akabinde sorumlu baş memurluk tarafından dilekçenin mahpusa ait olduğu tasdik edilerek gerekli birimlere dağıtımı sağlanmaktadır. Birimlerin, dilekçede belirtilen talepleri mevzuat doğrultusunda değerlendirdiği belirtilmiştir. Ziyaret sırasında dilekçelerin bir masa üstünde toplandığı, konusuna göre ayrıldığı gözlemlenmiştir.
57. İdare son 6 ayda mahpuslardan alınan dilekçelerin çoğunluğunun İdare ve Gözlem Kurulu Kararlarına karşı yapılan itirazlardan oluştuğunu belirtmiştir.
58. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde dilekçelerin işleme konulması, muhataplarına ulaşması veya dilekçelerine cevap verilmesi konusunda herhangi bir şikâyetle karşılaşılmamıştır.
59. Ayrıca haftada ortalama 2 gün Ceza İnfaz Kurumu Savcısının gelerek mahpuslarla görüştüğü ifade edilmiştir.
60. Kurum idaresine son bir yıl içinde işkence ve kötü muamele iddiasıyla başvuruda bulunan herhangi bir mahpusun bulunmadığı ancak mahpuslar arasında yaşanan ve şikâyet konusu olan olaylar nedeniyle zaman zaman Kurumca adli suç duyurusunda bulunulduğu, bu sayının da son 6 ayda 4 olduğu belirtilmiştir.

61. İdare, Kurumda adli vaka yaşanması durumunda olaya taraf mahpusların tekli odalara alınarak haklarında disiplin soruşturması başlatıldığını, bu nedenle mahpusların çok sık adli vakalara karışmadıklarını ifade etmiştir.
62. İdare, Kurumda gerçekleşen olayların düzenli olarak tutanaklarla kayıt altına alındığını, Kuruma girişte mahpuslara “5275 sayılı Kanun gereğince hükümlü ve tutuklulara verilen nasihatler” konulu tebliğin yazılı ve sözlü olarak yapıldığını belirterek, bahse konu tebliğ belgesinden bir sureti tarafımıza teslim etmiştir. Belgede cezaevi yaşamına ilişkin kurallar, uyarılar ve tavsiyeler yer almaktadır.
63. Son bir yıl içinde hakkında şikâyette bulunulan, idari veya adli işlem yürütülen veya sonuçlandırılan personel bulunmamaktadır.
64. Ziyaret tarihi itibarıyla 165 olan personel sayısının yeterli olmadığı, yaklaşık 40 infaz koruma memuruna daha ihtiyaç duyulduğu İdare tarafından dile getirilmiştir.
65. Kurumdaki infaz koruma memurlarından 100’ü sözleşmeli olarak çalıştırılmaktadır. Sözleşmeli personelle yapılan görüşmede aynı işin yapılmasına rağmen kadrolu ve sözleşmeli personel arasında maaş, tayin, eğitim ve izin gibi hususlarda eşitsizlik olduğuna ilişkin yakınmalar alınmıştır.
66. Kurum personeli ilçede bulunan 20 konutlu lojmanın yetersiz olduğunu, ilçedeki kira fiyatlarının yüksek olduğunu bu nedenle mağduriyet yaşadıklarını belirtmiştir.

C.2.2. Güvenlik, Kamera ve Yangın Söndürme Sistemi

67. Kurumun dış güvenliği Jandarma Komutanlığı tarafından sağlanmaktadır.
68. Kurulu kamera sisteminde kayıtlar 90 gün süreyle saklanmaktadır. İdare kameralar tarafından görüntülenmeyen herhangi bir kör noktanın olmadığını, izlenen görüntülerden tespit edilen vakalara müdahale süresinin ortalama 1 ila 2 dakika arasında değiştiğini ifade etmiştir.
69. Kameralardan elde edilen bütün görüntüler video cihazları ile kayıt edilerek arşivlenmektedir.
70. Kurumda yangın söndürme sistemleri bulunmaktadır. Yangın teçhizatlarının yeni olduğu görülmüştür. En son yangın tatbikatının 2 ay önce yapıldığı öğrenilmiştir.

C.2.3. Dış Dünya ile İletişim ve Açık Havadan Faydalanma

71. Açık görüşler⁵ COVID-19 salgını nedeniyle durdurulmuştur. Görüşme yapılan mahpuslar açık görüşlerin yeniden başlatılmasını, özellikle aşıları tam olan yakınlarının ziyaretine izin verilmesini talep etmişlerdir.
72. Kapalı görüşler⁶ COVID-19 tedbirleri gereğince Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından alınan 31.05.2021 tarihli 77204178-207.99.06/5611/52017 nolu kararla hükümlü ve tutuklularca ayda 2 kez 2 kişi ile olacak şekilde yapılmaktadır.
73. Görüşme yapılan mahpuslar kapalı görüş süresinin 40 dakika olarak uygulandığını, bu sürenin yeterli olmadığını ifade ederek hem görüşülen kişi sayısının hem de görüşme süresinin artırılmasını talep etmişlerdir.
74. Mahpuslar belgelendirmeleri koşuluyla eşi, dördüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ve vasisi ile telefon görüşmesi yapabilmektedir. Telefon görüşü haftada 2 kere 10 dakika olarak uygulanmaktadır. Görüşme yapılan mahpuslar 10'ar dakikalık görüşme süresinin yeterli olmadığını, bu sürenin artırılmasını, 10 dakikalık görüşme süresinde birden fazla kişiyle görüşebilmeyi talep etmiştir.
75. Kurum koridorlarında mahpusların görüşme yapabileceği toplam 18 adet ankesörlü telefon bulunmaktadır.
76. Aile görüşme odası COVID-19 nedeniyle kapalıdır.
77. 4 adet avukat görüşme odası, 18 adet kapalı görüş kabini bulunmaktadır. Kapalı görüş kabinlerinde bulunan camların temiz olmadığı, 2 nolu kısımdaki 8 numaralı kabinde oturak kısmının sağlam olmadığı, görüş kabinlerinin bulunduğu alandaki tuvaletlerin yeterli temizlikte olmadığı ve bazılarının tıkanık olduğu görülmüştür.
78. İdare, 2020 yılında İlçe Belediyesi ile ortaklaşa ziyaretçi bekleme alanı yapıldığını belirtmiştir.
79. Kurumda, 2 adet SEGBİS⁷ odası bulunmaktadır. Odalar temiz ve kullanıma uygundur.

⁵ **17.06.2005 tarihli Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik** hükümleri doğrultusunda; "Açık görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin maddi temasına imkân verecek şekilde, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebildiği ve izlenebildiği, ceza infaz kurumunun bu iş için tahsis edilmiş özel bölümünde yapılan ziyaret ve görüşmelerdir. Açık ziyaretler, bir buçuk saatten fazla olmamak kaydıyla 09.00-17.00 saatleri arasında yaptırılır. Ziyaret süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işler."

⁶ **17.06.2005 tarihli Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik** hükümleri doğrultusunda; "Kapalı görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin her türlü maddi temasının önlenildiği, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebilecek şekilde izlenebildiği ve ceza infaz kurumu idaresinin bu iş için tahsis ettiği özel bölümde yapılan görüşmelerdir. Ziyaret günleri ve saatleri ile bir hükümlü ve tutuklunun görüşebileceği ziyaretçi sayısı, kurumun fiziki yapısı ve kapasitesi dikkate alınarak, kurumca belirlenir. Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir. Çocuk hükümlü ve tutuklular için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir."

⁷ SEGBİS, adalet hizmetlerinin elektronik ortamda yürütülmesi amacıyla oluşturulan UYAP Bilişim Sisteminde ses ve görüntünün aynı anda elektronik ortamda iletildiği, kaydedildiği ve saklandığı ses ve görüntü bilişim sistemini ifade etmektedir.

80. Kurumda gazete dağıtımı yapılmamaktadır. Mahpuslar gazete okumak istediklerini ifade ederek Kurumda gazete bulundurulmasını talep etmiştir. İdare ilçe merkezinde gazete bayii sayısının yeterli olmadığını, sorunun bundan kaynaklandığını ifade etmiştir.
81. Görüşme yapılan Afganistan uyruklu mahpuslar telefon görüşmesi yapamadıklarını dile getirmiştir. İdareye konu aktarıldığında prosedür gereği mahpuslardan görüşmek istediği telefon numaralarının alınarak ilgili ülkenin konsolosluğu aracılığı ile bir araştırma yapıldığı, bir sakınca bulunmaması durumunda görüşmenin gerçekleşebildiği dile getirilmiştir. Afganistan Konsolosluğunun tam zamanlı çalışmaması nedeniyle telefon numaraları teyit edilemediği için bazı mahpusların istedikleri telefon görüşmelerinin yaptırılmadığı aktarılmıştır.

C.2.4. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

82. Kurumda COVID-19 tedbirlerinden dolayı son 1 yıl içerisinde eğitim ve öğretim faaliyetleri yapılamamaktadır. İdare tedbirlerden önce eğitim ve öğretim faaliyetlerinin mahpusların ihtiyaçlarını karşıladığını ancak kısıtlamalarla beraber taleplerin istenilen seviyede karşılanamadığını ifade etmiştir.
83. Mahpuslar kendi eğitim faaliyetlerine ise devam edebilmektedir. Son 1 yıl içerisinde 16 mahpus Yükseköğretim Kurumları Sınavına kaydını yaptırmış, bunlardan 10'u sınava katılmıştır. Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Ortaokuluna kayıt olmak isteyen mahpusların kayıt işlemleri yapılarak 2020-2021 döneminde 43 kişi sınavlara katılım sağlamıştır. 2021-2022 dönemi sınavlarına ise 51 kişinin katılacağı öngörülmektedir. İdare Açık Öğretim Lisesi ve Açık Öğretim Ortaokulunda okuyan öğrencilere kitaplarının zamanında temin edilerek dağıtıldığını ifade etmiştir. Yabancı Öğrenci Sınavına başvuru yapmak isteyen 1 mahpusun başvurusu alınıp sınavı çevrimiçi olarak yapılmıştır. Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesinde okuyan 1 mahpus bulunmaktadır. İdare bu mahpusun sınavlarının zamanında yapıldığını ifade etmiştir. Kamu Personeli Seçme Sınavına yıl içerisinde 1 mahpus katılmış, Yükseköğretim Kurumları Sınavını kazanan mahpuslar tercihlerini yapmışlardır.
84. Görüşme yapılan kadın mahpuslardan biri, İdarenin Online Yabancı Öğrenci Sınavı için Milli Eğitim Bakanlığı ile yaptığı yazışmalar sonucu domain istediğini, bu sayede çevrimiçi olarak Yabancı Öğrenci Sınavına girerek başarılı olduğunu ön lisans Adalet bölümünü kazandığını, Kurum personelinin eğitim konusunda oldukça destekleyici olduğunu ifade etmiştir. Bu husus heyetçe takdirle karşılanmış ve iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir.

85. Yine COVID-19 tedbirlerinden dolayı son 1 yıl içerisinde sosyal ve sportif faaliyetler yapılamamakta, atölye ve grup çalışmaları ile ortak faaliyetler düzenlenememektedir.
86. İdare haftada 1 saat spor saati uygulamalarının olduğunu, mahpusların tercihen koğuş olarak bu saatten yararlandırıldığını, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm olanların ise tek başlarına spor yaptıklarını, mahpusların bu saatte çim sahada futbol oynayabildiklerini ifade etmiştir.
87. Görüşme yapılan erkek mahpuslardan bazıları spor saatinin son 3 aydır ayda 1 defa uygulandığını ifade ederek, 1 saatlik sürenin artırılmasını ve bu sürenin fiilen spor yapılan süre olarak uygulanmasını talep etmişlerdir.
88. Gezilen kapalı spor salonu ve halı sahanın temiz ve spor yapmaya elverişli olduğu görülmüştür.
89. İş yurdu bulunan Kurumda 10 mahpus bu imkândan yararlanmaktadır. Bunlardan 1 kişi terzi atölyesinde, 4 kişi kantin atölyesinde ve 5 kişi de fırın atölyesinde çalışmaktadır.
90. İdare iş yurtlarında çalışma koşullarının elverişli olduğunu, iş olanaklarından yararlanacak olan mahpusların iyi halli ve çalışmaya ihtiyacı olanlar arasından seçildiğini, yeteneklerine göre görevlendirildiklerini ifade etmiştir.
91. Kadın ve erkek mahpuslar Kurumda eğitim-öğretim faaliyetleri ile sosyal ve sportif faaliyetlerin olmadığını ve olmasını çok istediklerini belirtmişlerdir. Kadın mahpuslar cezaevinde ördükleri oyuncak bebekleri satabilecekleri sergi/stant uygulamasının geri gelmesini talep ederek pandemiden dolayı uzun süredir sergi yapılamadığı için para getiren başka bir işlerinin olmadığını belirtmişlerdir.
92. Görüşme yapılan bazı kadın mahpuslar meslek edindirme kurslarının özellikle kuaförlük, boyama gibi Kurum içinde para kazanabilecekleri kursların açılmasını talep etmiştir.
93. Talep eden mahpuslar Müftülükten görevlendirilen vaizlerle birebir veya grup olarak görüşebilmektedir.
94. Mescit, çocuk odası ve atölyeler COVID-19 nedeniyle kullanılmamaktadır. Gezilen atölye kısımlarından bazılarının yeterince temiz olmadığı görülmüştür.
95. İdare, Kuruma annesi ile birlikte kabul edilen çocukların kullanımı için bir kreş olduğunu, burada çocukların oyuncak ihtiyaçlarının karşılandığı ancak hâlihazırda Kurumda çocuk olmadığı için kreşin kullanılmadığını belirtmiştir.
96. Gezilen çocuk oyun alanının çocukların sağlığı ve güvenliği için uygun dizayn edilmediği, prizlerin yere çok yakın olduğu, zeminde yer yer küflenmelerin olduğu görülmüştür.
97. Kurumda tutulan mahpuslara dağıtılması amacıyla ... Mağazacılık Hizmetleri A.Ş. tarafından 155.076,45 TL tutarındaki 5292 adet muhtelif giyim malzemesinin 07.04.2021

tarhinde Kurum yetkilisine teslim edildiği anlaşılmıştır. Depoda yapılan incelemede çok sayıda poşetli ve yeni ürün olduğu görülmüştür.

98. Kurum kütüphanesinde 1708 kitap, 52 dergi toplam 1760 yayın bulunmaktadır. Tüm kitaplar kullanımına hazır olup 15 günde bir dağıtım yapılmaktadır. Mahpuslar 15 günde bir 3 kitap alabilmektedir. Ayrıca mahpus yakınlarından da kitap kabul edilmektedir. İdare bu konuda bir sayı sınırlamalarının olmadığı, okunan kitapların alınarak depolandığını ifade etmiştir.
99. Kurum idaresi İlçe Halk Kütüphanesinden kitap listesini temin ederek, kütüphane kitaplarını mahpusların kullanımına sunmuştur. Listedeki bir kitabın talebi halinde, ile kütüphanesinden temin edilerek mahpusa sağlanması heyetçe takdirle karşılanmıştır.
100. Kurum kütüphanesinden, İlçe Halk Kütüphanesinden getirilen kitaplarla beraber son bir yıl içerisinde toplamda 1298 kitap dağıtılmıştır. Mahpusların, istedikleri kitapları listeden seçerek talepte bulunabildikleri ifade edilmiştir.
101. Görüşme yapılan kadın mahpuslar kütüphane hizmetlerinden oldukça memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Erkek mahpuslardan bir kısmı kütüphanedeki kitap çeşitliliğinin artırılmasını talep etmiştir.
102. Kitap eşitliliği ve özellikle Farsça ve İngilizce kitap sayısının yeterli olmadığı değerlendirilmiştir. İdare lke çapında düzenlenen kitap bağışı kampanyasıyla 3896 kitap toplandığını, bu kitapların teslimiyle birlikte sorunun çözüleceğini ifade etmiştir.
103. Ortak kullanım alanlarında yer yer boya ihtiyacı olan duvarlar görülmüş, konu İdareye aktarıldığında tüm Kurumda boya yapılacağı bilgisi verilmiştir.
104. Koğuşlarda bulunan televizyonlardaki kanal sayısının 25 olduğu, bunlardan 2 tanesinin Farsça ve Kürtçe dillerinde yayın yaptığı, 1 kanalın ise idare tarafından sinema gösterimi için kullanıldığı, yayınların 7/24 devam ettiği öğrenilmiştir. Farklı dillerde yapılan yayınlar takdirle karşılanmıştır.
105. Bazı erkek mahpuslar cezaevi hatırası olması açısından fotoğraf çektirmek istediklerini dile getirmişlerdir. Konu hakkında idare, pandemi koşullarından dolayı bu uygulamanın aksadığını yakın zamanda bu uygulamanın tekrar başlayabileceğini dile getirmiştir.

C.2.5. Sağlık ve Beslenme

C.2.5.1. Sağlık Hizmetleri

106. Kurum revirinde görevlendirilen 1 hekim, haftanın 1 günü muayene yapmaktadır.

107. Kurumda toplam 3 adet kadrolu sağlık memuru görev yapmaktadır. Revirde 7/24 personel bulunmamaktadır. Ancak 7/24 alışma sistemine tabi olan sağlık personelleri ihtiyaç durumunda Kuruma ağırılmaktadır.
108. İdare, mahpusların en az iki haftada bir muayene olma hakkına sahip olduklarını belirtmiştir. Acil durumlarda 112 acil sağlık ekiplerine haber verilmektedir. İlçe hastanesinin Kuruma yaklaşık 10 dakikalık mesafede olduğu, vakalara müdahale etme noktasında gecikme yaşanmayacağı değerlendirilmiştir. Ancak ile hastanesinin yeterli olmaması ve bazı polikliniklerin de bulunmaması nedenleriyle sevk işlemleri ileri kademe bir hastaneye yapılabilmektedir.
109. İdare; hasta mahremiyetine zen gösterildiğini, muayene esnasında bir güvenlik personelinin bulundurulduğunu, hasta dosyalarının sağlık personeli dışında kimseyle paylaşılmadığını, gizlilik ilkesine göre hareket edildiğini belirtmiştir.
110. İleri tetkiklerin yapılacağı bir merkeze sevk gerektiren durumlarda ilgili polikliniğe sevk planlaması yapılmaktadır. Kolluk kuvvetlerine bilgi verilerek hastane sevk günü ve saati belirlenmektedir. Sevk günü geldiğinde çıkış işlemlerinin akabinde mahpus hastaneye gönderilmekte, ilgili polikliniğe görevli personel eşliğinde gönderilerek gerekli tetkik ve takipleri yapılarak Kuruma geri getirilmektedir.
111. Mahpusların hastaneye sevk edilmesi durumunda mahpus öncelikle hazır ekip birimi tarafından koğuşundan ceza infaz kurumu kimlik kartı ile çıkartılmaktadır. Üst aramasının akabinde mahkûm kabul birimine götürülen mahpus, burada süreli çıkış işlemlerinin ardından jandarma ekiplerine teslim edilmektedir.
112. Hastane işlemleri için kurumdan bir sağlık görevlisi mahpusun yanında refakatçi olarak gitmektedir. Sağlık görevlisi mahpusun hastane giriş işlemlerini, muayene, tahlil ve evrak işlemlerini takip ederek gerekli sağlık kontrollerini yaptırılmaktadır.
113. Hastanedeki muayene ve tedavi işlemleri biten mahpus, mahkûm kabul birimi tarafından jandarma ekiplerinden teslim alınarak üst araması yapılıp hazır ekip birimi tarafından tekrar koğuşuna alınmaktadır. Ancak COVID-19 tedbirleri kapsamında il dışına yatılı sevk olan mahpuslar, dönüşlerinde tedbir amaçlı 14 gün tekli odada gözetim altına alınıp PCR testi yapıldıktan sonra kendi koğuşuna alınmaktadır.
114. Görüşme yapılan kadın mahpuslar hastaneye sevk konusunda sıkıntı yaşadıklarını, sevk işlemlerinin uzun sürdüğünü ifade etmişlerdir.
115. Hekim tarafından uygun görülen ilaçlar anlaşmalı eczanelerden temin edilerek sağlık memurları tarafından kontrol edilip mahpuslara teslim edilmektedir.

116. Kronik hastalığı olan mahpuslar öncelikle kurum hekimi tarafından düzenli olarak takip edilerek tedavi programı düzenlenmektedir. Bu hastaların ilaç kontrolleri sağlık memurları tarafından düzenli olarak yapılmaktadır. Tedavi için imkânların yeterli olmadığı hastalar bir üst merkeze sevk edilmektedir.
117. Cezaevi koşullarında fiziksel engeli bulunan mahpuslar, eğer hasta kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek seviyede değil ise rehabilitasyon cezaevlerine yönlendirilmektedir. Zihinsel rahatsızlığı olan hastalar psikiyatri uzmanına yönlendirilmektedir. Burada gerekli tedavi programı düzenlenerek sağlık memurları tarafından takibi yapılmaktadır.
118. Kurumda kalan bir engelli mahpus ayak protezi kullanmaktadır, kendisiyle yapılan görüşmede engelli maaşını alamadığını, protezin ayağına uymadığını belirtmiştir. Konu hakkında Kurum idaresi bilgilendirilmiştir.
119. Kurumda kanser hastası olan bir diğer mahpus kemoterapi aldığını, bu sayede kanserin yayılmasının engellendiğini ve hatta hastalığının sona erdiğini, tedavisinde kullanılan torbaların temin edildiğini beyan ederek memnuniyetini ifade etmiştir. Ayrıca kronik hasta olması nedeniyle cezaevinin sağlığı için uygun olmadığını, ciddi kilo kaybı yaşadığını belirtmiştir. Konu Kurum idaresiyle paylaşılmıştır.
120. Ziyaret tarihinde açlık grevinde olan herhangi bir mahpus yoktur. Açlık grevi olan durumlarda rutin olarak vital bulgularına bakılmakta kilo takibi yapılmaktadır. B vitamini reçete edilerek hükümlüye teslim edilmektedir. Hükümlü rutin olarak kurum hekimi tarafından muayene edilmekte ve açlık grevini sonlandırdığında kontrol amaçlı hastaneye gönderilmektedir. Hayati risk durumunda müdahale 112 acil sağlık ekipleri tarafından yapılmaktadır.
121. Kurumda ziyaret tarihine kadar herhangi bir COVID-19 vakası görülmemiştir. İdare karantina uygulamaları gereğince belirli aralıklarla personelden ve ihtiyaç halinde mahpuslardan PCR testi alındığını, 150 mahpusun 2. doz aşılmasının yakın zamanda yapılacağını ifade etmiştir.
122. Ayrıca bulaşıcı hastalıklara karşı Kurum personeline belirli aralıklarla bilgilendirme yapıldığı, özellikle maske, mesafe ve hijyen kurallarına uymaya gayret edildiği ifade edilmiştir.
123. Kurumda görev yapan dış hekimi ile yapılan görüşmede; Kurum Dış Ünitesinde yeterli malzemenin olduğu, günlük olarak 15-25 arasında mahpus ile acil hastaların tedavi edildiği, genelde çekim ve dolgu işlemleri ile kanal tedavilerinin yapıldığı, protez tedavisi için Ağrı il merkezindeki hastaneye sevk gerektiği, toplam 10 kişinin hizmet verdiği ifade

edilmiştir. Heyetçe Kurumda röntgen imkânı olması olumlu karşılanmış, diş tedavisi konusunda Kurumun yeterli olanaklara sahip olduğu değerlendirilmiştir.

124. Son 1 yıl içerisinde Psiko-Sosyal Servisin COVID-19 sebebiyle grup çalışmaları yapılamadığından ortak bir faaliyet çalışması yapamadığı, fakat psikiyatri sevklerinin devam ettiği, ayda yaklaşık 30 mahpusun psikiyatri uzmanına muayene olduğu öğrenilmiştir.
125. Görüşme yapılan kadın mahpuslar Psikolog ile görüşmek istediklerinde aynı gün içinde görüşebildiklerini ve bu durumdan memnun olduklarını dile getirmiştir.
126. Kurumda görev yapan sosyolog ve sosyal çalışmacı yoktur.
127. Kadınlar koğuşunda kalan yaşlı bir mahkûm, bacaklarında sıkıntı olduğunu, yatakların üst katta olmasından dolayı giriş kattaki ortak alana indikten sonra bir daha sadece yatmak için üst kata çıkabildiğini, gün içinde sürekli inip çıkamadığından dolayı bütün gününü sandalyede geçirmek zorunda olduğunu ifade etmiştir. Bu durum idareye iletildiğinde mahpusun talebi doğrultusunda yatağının ortak alana taşınabileceği dile getirilmiştir.

C.2.5.2. Beslenme

128. Yemek listesi Kurum aşçısı tarafından haftalık olarak planlandıktan sonra Kurum Müdürünün onayıyla hazırlanmaktadır. Yemek listesi hazırlanırken mevsimlik meyve ve sebzelerin menüde bulunmasına, yemeklerde kişi başına yeterli miktarda kalori ayarlamasına dikkat edildiği İdare tarafından belirtilmiştir.
129. Kurumda gıda mühendisi ve diyetisyen bulunmamaktadır. Yemek yapan aşçının yemeklerde kendi bilgisi dâhilinde kalori hesabı yaptığı belirtilmiştir.
130. Görüşme yapılan kadın mahpuslar yemek çeşitliliğinin az olduğunu, verilen sebze ve meyvenin yetersiz olduğunu ifade etmiştir.
131. Görüşülen erkek mahpuslar ise, yemeklerin karbonhidrat ağırlıklı olduğunu sağlıklı beslenme adına protein içerikli besinlerin de verilmesi gerektiğini, farklı durumu olan mahkûmların da aynı yemeği yediğini iddia etmiştir. Kurumda kalan kanser hastası mahpus için ayrı bir beslenme programı olmadığı dile getirilmiştir.
132. Kurum personeli ile mahpuslara aynı yemeğin sunulduğu, mahpusların yemeklerini kendi odalarında yediği öğrenilmiştir.
133. Ziyaret heyeti de öğlen yemeğini Kurum yemekhanesinde yemiş, yemek miktarının yeterli olduğu, yemekhanenin hijyenik koşullarda pandemi şartlarına uygun hizmet verdiği gözlemlenmiştir. Ancak geçmişe dönük, haftalık yemek listeleri incelendiğinde özellikle

kahvaltı ve akşam yemeklerinin yeterli çeşitlilikte olmadığı, bazı yemeklerin sürekli menüde olduğu, tatlı ve içecek servisinin çok az olduğu, meyve ürünlerinin ise menüde hiç yer almadığı görülmüştür.

134. Kurum içinde çeşitli ihtiyaçların karşılanabileceği kantin bulunmaktadır. Kantin fiyat listesi aylık olarak değişmektedir. Kantinden haftada 1 kez alışveriş yapılabilir. Kantin fiyat listesi incelendiğinde her ne kadar bazı mahpuslar fiyatların yüksek olduğunu iddia etse de ürün fiyatlarının makul, ürün çeşitliliğinin de yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

D.DEĞERLENDİRME

135. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Bu çerçevede Kurum idaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları ziyaret heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

136. Ayrıca Kurum idaresi ve personelinin;

- Mahpusların Kurum dışı eğitim ve öğretim faaliyetlerine katkıda bulunarak kolaylaştırıcı tutum takınmaları,

- İlçe Halk kütüphanesinden kitap listesini temin ederek Halk Kütüphanesindeki kitapların mahpusların kullanımına sunulması,

- Koğuş televizyonlarında Türkçe dışında farklı dillerde de yayın yapan kanalların bulunmasına özen gösterilmesi,

- Mahpusların kıyafet ihtiyacını karşılamak amacıyla özel sektörle anlaşarak 155.076,45 TL tutarındaki muhtelif giyim malzemesini ücretsiz olarak temin etmesi,

- Kanser hastası mahpusun tedavi işlemlerinde gereken kolaylığı sağlaması,

- Görüşme gerçekleştirilen mahpusların Kurumda herhangi bir işkence veya kötü muamele ile karşı karşıya kalmadığını, idarenin tutum ve yaklaşımından memnun olduklarını ifade etmeleri iyi uygulama örneği olarak değerlendirilmiş ve takdirle karşılanmıştır.

E. TAVSİYELER

Kurum İdaresine Yönelik Tavsiyeler

137. Yapılan kapalı görüşlerde ayda 2 kez ve sadece 2 kişi ile görüşebilme şeklindeki uygulamada görüşülen kişi sayısının artırılması, birden fazla kişiyle özellikle anne, baba, eş ve çocuklardan birkaçıyla aynı anda görüşme yapılmasına imkân tanınması, görüş süresinin görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işlemeye başlaması ve 40 dakikalık kapalı görüş süresinin artırılması⁸,
138. Yabancı uyruklu mahpusların telefonla görüşme haklarını kullanmasında gereken kolaylığın sağlanması, telefonla yapılan görüşme süresinin ve bu sürede görüşülen kişi sayısının artırılması⁹,
139. Spor faaliyetlerinin COVID-19 salgını nedeniyle kısıtlandığı, mahpusların bu imkânlardan yeteri kadar faydalanamadıkları değerlendirildiğinden, salgın açısından risk oluşturmayacak şekilde spor saati süresi ile uygulama sıklığının artırılması, aynı ve farklı odalarda bulunan mahpusların birlikte spor faaliyetlerinden faydalandırılması¹⁰,
140. Mahpusların sosyalleşmesi ve boş zamanlarını değerlendirmeleri amacıyla psiko-sosyal servis faaliyetleri ile eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesi, atölye ve grup çalışmalarının yapılması, iş meslek atölyelerinin tekrar faaliyete geçirilmesi¹¹,

⁸ Konuya ilişkin Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkında Yönetmelik'in 10/2.maddesi şu şekildedir; *"Görüş süresi, yarım saatten az, bir buçuk saatten fazla olacak şekilde belirlenemez. Görüş süresi, görüşmenin fiilen başladığı andan itibaren işletilir. Çocuk hükümlü ve tutuklular için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir."*

⁹ Konuya ilişkin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2012)12 sayılı Tavsiye Kararı Kural 22.3 ve yorumu şu şekildedir; *"Telefon görüşmesi ve diğer iletişim biçimleri, yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlüler bakımından esnek bir şekilde uygulanmalıdır."*

Konuya ilişkin CPT standartları ise şu şekildedir; *"Kurum yetkilileri, uluslararası telefon görüşmelerinin yüksek maliyetini göz önünde bulundurarak, yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlülerin aileleriyle iletişimlerinin sürdürülmesinde internet üzerinden sesli iletişim (VoIP) sisteminin kullanılma olasılığını değerlendirmelidir."*, *"Tüm tutuklu ve hükümlülerin en az haftada bir kere makul süreli bir telefon görüşmesi yapma hakkı olmalıdır."* *"Tutuklu ve hükümlülerin telefona erişimlerinin kısıtlanması yalnızca belli bir süreyi kapsayacak şekilde ve muvazaa, gözdağı verme veya diğer yasa dışı faaliyetlerin söz konusu olacağına dair doğrulanmış risklere dayalı olmalıdır."*, *"Tutuklu ve hükümlülerin aileleriyle iletişimini kolaylaştırmak için internet üzerinden sesli iletişim (VoIP) kurma imkânı sağlanması arzu edilir."*(ayrıca bakınız Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 24.1/2 ve 99 ile Kural 24 ile ilgili yorum, Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 58.1)

¹⁰ Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 24 şu şekildedir; *"1- Mahpuslara sağlık hizmeti sağlanması, devletin sorumluluğudur. Mahpuslar, topluma sağlanan mevcut sağlık standartlarından aynı şekilde yararlanır ve hukuki statülerine dayalı ayrımcılık olmaksızın, gerekli sağlık hizmetlerine ücretsiz erişime sahip olurlar."*

2- Sağlık hizmetleri, genel halk sağlığı idaresi ile yakın ilişki içinde ve HIV, tüberküloz ve diğer bulaşıcı hastalıklar ile uyuşturucu bağımlılığı da dâhil olmak üzere, tedavi ve bakımın sürekliliğini sağlayacak tarzda düzenlenir."; Ayrıca Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 27.1 şu şekildedir; *"Tutuklu ve hükümlülere günde en az bir saat açık havada egzersiz yapma imkânı verilmelidir."*

¹¹ Konuya ilişkin Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 25.2 şu şekildedir; *"Tutuklu ve hükümlülerin yeterli kişisel ve sosyal temasta bulunabilmesi için her gün gerektiği kadar süreyle odalarının dışında zaman geçirmelerine izin verilmelidir."*

Ayrıca konuya ilişkin 2.Genel Rapordaki CPT standardı şu şekildedir; *"Tutuklu ve hükümlüler, günün makul bir süresini (8 saat veya daha fazla), çeşitli amaçlara yönelik değişik faaliyetler yapmak üzere odalarının dışında geçirmelidir."*

141. Mahpusların cezaevinde ürettikleri ürünleri satarak para kazanmalarına imkân sağlayan sergi, stant vb. uygulamaların tekrar faaliyete geçirilmesi¹²,
142. Cezaevinde hatıra fotoğrafı çektirmek isteyen mahpuslara bu konuda gereken kolaylığın gösterilmesi,
143. Mahpusların hastaneye sevk işlemlerinin zamanında yapılmasına özen gösterilmesi¹³,
144. Mahpusların muayene işlemleri sırasında Kurum personelinin hasta mahremiyetine dikkat ederek doktorun yanında bulunmaması¹⁴,
145. Atölye kısımlarındaki temizlik ve hijyen koşullarına dikkat edilmesi¹⁵,
146. Çocuk oyun alanındaki prizlerin çocukların sağlığını tehlikeye atmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi, bu alandaki temizlik ve hijyen koşullarına dikkat edilmesi¹⁶,
147. Geçici çocuk koğuşundaki üst kata aydınlatma lambasının takılması, alt kattaki aydınlatma kapasitesinin artırılarak priz ve kabloların çocuklara zarar vermeyecek şekilde yeniden düzenlenmesi, duvarların boyanarak gerekli temizliğin yapılması, kalabilecek çocuk sayısına yeter kapasitede ranza sisteminin kurulması, kullanılacak yatakta temiz nevresim takımı ve yastık bulundurmaya özen gösterilmesi¹⁷,
148. Kapalı görüş kabinlerindeki gerekli temizliğin yapılması, oturma yerlerinin tamir edilmesi ve bu alanın temizliğine özen gösterilmesi¹⁸,
149. Ortak kullanım alanlarındaki boya ihtiyacı olan duvarların boyanması,
150. Yumuşak odaların, odalarda bulunan cam pencere ile florasan lambanın kırılmasını ve mahpusun kendisine zarar vermesini engelleyecek surette yeniden dizayn edilmesi,

¹² Konuya ilişkin Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 26.2/3, ayrıca Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 96.2 ve 98.1 şu şekildedir; “*Tutuklu ve hükümlülere yeterli düzeyde ve faydalı çalışma imkânı sağlanmalı; mümkünse yapılan çalışma, tutuklu ve hükümlülerin serbest kaldıktan sonra gelir elde etme kapasitesini kaybetmemesini, hatta geliştirmesini sağlamalıdır.*”

¹³ Konuya ilişkin CPT standardı ile Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 46.1 ile ilgili yorum şu şekildedir; “*Tutuklu ve hükümlülerin hastaneye yatması veya hastanede bir uzman tarafından muayene edilmesi gerektiğinde, sağlık durumuna uygun biçimde ve derhal hastaneye nakledilmeleri gereklidir.*”

¹⁴ Konuya ilişkin CPT standardı ile Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 43 ile ilgili yorum şu şekildedir; “*Sağlık personeli aksi bir talepte bulunmazsa, tutuklu ve hükümlülerin sağlık muayenesi tıbbi personel dışında kimsenin duymayacağı ve görmeyeceği şekilde yapılmalıdır. Tutuklu ve hükümlüler grup halinde değil, tek tek muayene edilmelidir.*”

¹⁵ Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 17 şu şekildedir; “*Ceza infaz kurumunun tutuklu ve hükümlüler tarafından kullanılan bütün bölümlerinde düzenli olarak bakım yapılmalı ve bu alanlar tertemiz tutulmalıdır.*”

¹⁶ Konuya ilişkin CPT standardı şu şekildedir; “*Tüm tesis/ekipmanların bakımlı olması gereklidir.*”

¹⁷ Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 14 ve 21 şu şekildedir; “*Her durumda pencerelerin temiz hava girmesine uygun olması ve yapay ışıklandırmanın okumak için yeterli olması gereklidir.*”, “*Tutuklu ve hükümlüler ayrı yatak ve temiz nevresim verilmelidir.*”

¹⁸ Konuya ilişkin CPT standardı şu şekildedir; “*Ziyaret alanı tutuklu ve hükümlülerle ailelerinin, ziyareti onurlu ve mahremiyete saygılı bir biçimde gerçekleştirebilmelerine olanak tanımalıdır (örneğin, hem tutuklu ve hükümlüler hem de ziyaretçiler için oturacak yer olması ve duyulmak için yüksek sesle konuşulmasının gerekmemesi).*”

151. Engelli bireylerin kullanımına uygun tuvalet, duş ve lavabonun bulunmaması nedeniyle bütçe imkânları doğrultusunda engelli bireylerin insan onuruna yakışır bir şekilde tutulması için makul düzenlemelerin yapılması¹⁹,
152. Mahpusların şahsi kıyafetlerinin yıkanması için çamaşırhane açılması,
153. Alternatifli günlük gazete temin edilerek talep eden mahpuslara dağıtımının yapılması,
154. Özellikle yabancı dildeki kitaplar olmak üzere kütüphanedeki kitap sayısı ve çeşitliliğinin artırılması²⁰,
155. Özellikle kahvaltı ve akşam yemeklerinde çeşitliliğin artırılması²¹,

Adalet Bakanlığına Yönelik Tavsiyeler

156. Kurum personeline insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, işkence ve kötü muamele yasağı konuları ile TİHEK'in kurumsal olarak tanıtımını içeren hizmet içi eğitimlerin verilmesi²²,
157. Kurumdaki infaz koruma memuru sayısının kadın sayısındaki artışı da içerecek şekilde artırılması,
158. Kadrolu doktor, sosyal çalışmacı ve sosyolog istihdamının sağlanması,
159. Mahpuslara sunulan yemeğin planlanması, kontrolü ve denetimi açısından gıda mühendisi ve/veya diyetisyen istihdamının sağlanması,
160. Ceza infaz kurumlarında istihdam edilen sözleşmeli personel ile kadrolu personelin özlük hakları konusunda iyileştirmeler yapılması,
Gerektiği tavsiye edilmektedir.

¹⁹ BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin “Kişi özgürlüğü ve güvenliği” başlıklı 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir; “*Taraf Devletler engelli kişiler eğer herhangi bir süreç sonunda özgürlüklerinden mahrum edildiyse; bunun diğer bireylerle eşit koşullar altında yapılmasını; engellilerin uluslararası insan hakları hukukuna uygun olarak güvencelere sahip olmasını ve makul düzenlemeye ilişkin hükümler dâhil olmak üzere Sözleşme'nin hedefleri ve ilkeleriyle uyumlu muamele görmesini sağlar.*”

Aynı sözleşmenin 2. maddesi şu şekildedir; “*Makul düzenleme, engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeleri ifade eder.*”

²⁰ Konuya ilişkin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (2012)12 sayılı Tavsiye Kararı Kural 3 ve yorumu şu şekildedir; “*Yabancı uyruklu tutuklu ve hükümlülere insan haklarına saygı gösterilerek ve özel durum ve bireysel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak muamele edilmelidir.*”

²¹ Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 22.1 şu şekildedir; “*Tutuklu ve hükümlülere, olağan saatlerde, iyi hazırlanmış ve miktar ve kalite bakımından yeterince besleyici yemek verilmelidir.*” Ayrıca Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 44 şu şekildedir; “*Kurum doktoru düzenli olarak verilen yemek ve suyun miktarı, kalitesi, hazırlanması ve dağıtılmasını denetlemelidir.*”

²² Konuya ilişkin Avrupa Cezaevi Kuralları, Kural 81, Birleşmiş Milletler Mahkûmlara Uygulanacak Muameleye İlişkin Standart Asgari Kurallar, Kural 75, CPT standardı(2. Genel Rapor) şu şekildedir; “*Kurum personeline göreve başlamadan başlangıç eğitimi ve daha sonra hizmet içi eğitim verilmelidir. Eğitim sırasında kişiler arası iletişim becerilerinin geliştirilmesine özel önem verilmelidir.*”

